

La prima vedere, australianul Terence Tao pare un om normal. Are 36 de ani și predă matematica la University of California, Los Angeles. Dar nu este nici pe departe o persoană obișnuită. Conform Institutului Davidson din SUA, el are un IQ de 230, cel mai mare înregistrat vreodată. Cu alte cuvinte, Terence este cel mai deștept om din lume.

Coeфициentul mediu de inteligență se situează în jurul valorii de 100. Dincolo de 100 începe țara oamenilor deștepti, oameni care nu numai că știu mai multe, dar VOR SĂ AFLE mai multe. Oameni care își pun ÎNTREBĂRI despre lumea din care fac parte – despre IUBIRE și SEX, despre PRIETENIE și NEVOIA DE CEILALȚI, despre ISTORIE, ȘTIINȚĂ și SOCIETATE, despre CINE SUNTEM și ce ne face cu adevărat OAMENI – liberi, plini de umor, lipsiți de prejudecăți.

Tuturor celor chinuiți de astfel de întrebări le oferim colecția IQ230. Psihologia, filosofia și sociologia vorbesc pe înțelesul tuturor, așteptând un singur lucru: să punem întrebările...

O MINTE CURIOASĂ

SECRETUL unei VIEȚI ÎMPLINITE

BRIAN GRAZER
CHARLES FISHMAN

CUPRINS

Introducere. O minte curioasă și o carte curioasă	9
1. Nu există leac pentru curiozitate	13
2. Șeful poliției, magnatul cinematografului și părintele bombei cu hidrogen: cum să gândești ca celălalt	43
3. Curiozitatea văzută din interiorul poveștii	66
4. Curiozitatea ca putere a supereroului	88
5. Fiecare conversație este o conversație a curiozității	112
6. Bunul-gust și puterea anti-curiozității	144
7. Epoca de aur a curiozității	159
Conversațiile curiozității cu Brian Grazer: un eșantion	170
Lista conversațiilor curiozității purtate de Brian Grazer	193
Anexă: Cum să purtați o conversație a curiozității	219
Mulțumiri	225
Note	230
Index	246

Rezultatul este, firește, o carte puțin neobișnuită. Relatarea este la persoana întâi, cu vocea lui Brian Grazer, deoarece principalele povestiri provin din viața și cariera mea.

Astfel, cartea devine, în parte, portretul meu. Dar, de fapt, este mai mult un portret în desfășurare al curiozității înseși.

Curiozitatea m-a purtat toată viața în diverse călătorii. Întrebările despre curiozitate, din ultimii doi ani, au fost o experiență fascinantă.

Și mai știu un lucru despre curiozitate: este democratică. Oricine, oriunde, indiferent de vârstă sau de nivelul educației, o poate folosi. Un indiciu al puterii ascunse a curiozității este acela că există încă țări pe Glob unde trebuie să fii foarte atent spre cine îți îndrepti curiozitatea. A fi curios în Rusia s-a dovedit fatal; a fi curios în China poate însemna închisoare.

Dar, chiar dacă îți înăbuși curiozitatea, nu o poți pierde.

Ea este mereu trează, așteptând să se dezlănțuie.

Scopul cărții *O minte curioasă* este simplu: vreau să vă arăt cât de valoroasă poate fi curiozitatea și să vă amintesc cât poate fi de amuzantă. Vreau să vă arăt cum o folosesc eu și cum o puteți folosi și dumneavoastră.

Viața nu constă în a afla răspunsurile, ci în a pune întrebările.

1. NU EXISTĂ LEAC PENTRU CURIOSITATE

*Leacul pentru plictiseală este curiozitatea.
 Nu există leac pentru curiozitate.*

– DOROTHY PARKER¹

Într-o joi după-amiază, în vara când am absolvit Universitatea Carolina de Sud (UCS), ședeam în apartamentul meu din Santa Monica, cu fereastra deschisă, gândindu-mă cum să fac rost de o slujbă până în toamnă, când urma să încep Facultatea de Drept de la UCS.

Deodată, de la fereastră, am auzit doi tipi vorbind afară. Unul a spus: „Am avut cea mai comodă slujbă posibilă la Warner Brothers. Îmi plăteau opt ore de muncă pe zi, dar, de obicei, lucram doar o oră“.

Tipul mi-a atras atenția. Am deschis fereastra puțin mai mult, ca să nu pierd restul conversației, și am tras încetișor perdeaua.

A continuat, spunând că lucrase la departamentul Juridic. „Azi mi-am dat demisia. Pe șeful meu îl chema Peter Knecht.“

Am fost uluit. Părea perfect pentru mine.

M-am dus direct la telefon, am format 411² și am cerut numărul centralei de la Warner Brothers – încă mi-l amintesc: 954 60 00³.

Am format numărul și am cerut să vorbesc cu Peter Knecht. A răspuns o secretară și i-am spus: „În toamnă voi merge la Facultatea de Drept de la UCS și aș vrea să mă întâlnesc cu domnul Knecht, în legătură cu postul vacant de la Juridic“.

Knecht a preluat convorbirea. „Poți veni mâine, la 3 după-amiază?“, m-a întrebat el.

Ne-am întâlnit vineri, la 3 după-amiază. La 3:15 m-a angajat. Și am început să lucrez la Warner Brothers luna următoare.

La acea vreme, nu prea mi-am dat seama, dar, în acea zi din 1974, mi s-au întâmplat două lucruri incredibile.

În primul rând, viața mea s-a schimbat pentru totdeauna. Când m-am prezentat luni pentru postul de la Juridic, mi-au dat un birou fără ferestre, de dimensiunea unei mici debarale. La acel moment, găsisem slujba vieții mele. Din acel birou minuscul, am intrat în industria divertismentului. De atunci înainte, nu am mai lucrat niciodată în alt sector.

Și mi-am mai dat seama că, în acea joi după-amiază, propria-mi curiozitate mă salvase. Sunt curios de când mă știu. În copilărie, îmi bombardam bunica și mama cu întrebări, la care puteau sau nu puteau răspunde.'

În tinerețe, curiozitatea făcea deja parte din modul în care mă raportam zilnic la lume. Curiozitatea mea nu s-a schimbat mult față de ziua în care am tras cu urechea la acei tipi, în complexul unde locuiam. De fapt, nu s-a schimbat mult față de când eram o fărâmbă de băiat de doisprezece ani.

Curiozitatea mea face ochii mari și uneori este malițioasă. Multe dintre cele mai bune lucruri care mi s-au întâmplat în viață sunt rezultatul curiozității. Și tot curiozitatea a fost cea care m-a vârat uneori în bucluc.

Dar chiar și atunci când curiozitatea mi-a creat probleme, au fost niște probleme interesante.

Curiozitatea nu m-a dezamăgit niciodată. Nu regret niciodată că am mai pus o întrebare. Dimpotrivă, curiozitatea mi-a deschis larg ușa multor oportunități. Am întâlnit oameni uimitori, am făcut filme grozave, mi-am făcut prieteni minunați, am avut niște aventuri complet neașteptate, chiar m-am și îndrăgostit – fiindcă nu mi-e jenă absolut deloc să pun întrebări.

Prima mea slujbă, cea de la studiourile Warner Brothers, din 1974, semăna perfect cu biroul micuț pe care mi-l pusese la dispoziție – limitativă și descurajantă. Sarcina era simplă:

trebuia să predau contractele și documentele legale definitive celor cu care compania Warner Brothers făcea afaceri. Aceasta era tot. Mi se dădeau plicurile în care se aflau documentele și adresele la care trebuia să merg și porneam la drum.

Mi se spunea „angajat la Juridic“, dar era, de fapt, modul idealizat de a spune „curier“. La acea vreme, aveam un BMW 2002 vechi, cu două uși, cât o cutie, care arăta de parcă stătea cu botul pe labe. Era roșu decolorat și îmi petreceam zilele plimbându-mă cu mașina prin Hollywood și Beverly Hills, livrând teancuri de hârtii importante.

Imediat am identificat cel mai interesant aspect al slujbei: oamenii cărora le duceam documentele. Erau elita, oamenii puternici și celebri din anii 1970, de la Hollywood – scriitori, regizori, producători, vedete. Exista doar o problemă: astfel de persoane au întotdeauna asistenți sau secretare, ușieri sau menajere.

Dacă tot trebuia să fac această slujbă, nu doream să ratez singurul aspect pozitiv. Nu voiam să le întâlnesc menajerele, voiam să cunosc oamenii importanți. Ei erau obiectul curiozității.

Așa că am recurs la un tertip simplu. Când mă prezentam, îi spuneam intermediarului că trebuie să înmânez documentele direct persoanei în cauză, pentru ca livrarea să fie „valabilă“.

M-am dus la ICM – agenția marilor talente – pentru a livra contracte legendarei impresare din anii 1970 Sue Mengers⁴, care îi reprezenta pe Barbra Streisand și Ryan O'Neal, Candice Bergen și Cher, Burt Reynolds și Ali MacGraw. Cum am cunoscut-o pe Mengers? I-am spus recepționerei de la ICM: „Singurul mod în care doamna Mengers le poate primi este să i le înmânez personal“. M-a lăsat să intru fără nici o altă întrebare.

Dacă persoana căreia îi erau adresate documentele nu era acolo, plecam și mă întorceam mai târziu. Tipul care, fără să vrea, îmi vânduse pontul în privința slujbei avusese dreptate. Aveam toată ziua la dispoziție, dar era foarte puțin de lucru.

Așa i-am întâlnit pe Lew Wasserman, care conducea cu mână de fier Studiourile MCA, și pe partenerul său, Jules Stein.

Așa i-am întâlnit pe William Peter Blatty, care a scris scenariul filmului *Exorcistul*, și, de asemenea, pe Billy Friedkin, câștigătorul Premiului Oscar care l-a regizat.

I-am înmănat contracte lui Warren Beatty la hotelul Beverly Wilshire.

Aveam doar douăzeci și trei de ani, dar eram curios. Și am învățat repede că puteam nu doar să fac cunoștință cu acești oameni, ci puteam și să stau de vorbă cu ei.

Le înmănam documentele cu amabilitate și respect și, fiindcă eram în anii 1970, întotdeauna îmi spuneau: „Intră! Hai să bei ceva! O cafea?”

Foloseam aceste momente pentru a-i înțelege și, uneori, pentru a obține sfaturi în privința carierei. Niciodată nu le-am cerut o slujbă. De fapt, nu le-am cerut niciodată nimic.

Foarte curând, mi-am dat seama că industria cinematografică era mult mai interesantă decât facultatea de drept. Așa că am amânat-o – de fapt, n-am mai mers deloc; aș fi devenit un avocat jalnic – și mi-am păstrat slujba la Juridic un an întreg, până în vara următoare.

În mod curios, în tot acel timp, nimeni nu și-a dat seama de șmecheria mea. Nimeni nu mi-a spus: „Hei, copile, lasă contractul pe masă și șterge-o de aici. Nu-i nevoie să-l vezi pe Warren Beatty”.

Am făcut cunoștință cu absolut toate persoanele cărora le erau adresate documente.

La fel cum datorită curiozității obținusem slujba, tot curiozitatea mi-a transformat munca în ceva extraordinar.

Bărbații și femeile cărora le livram contractele mi-au schimbat viața. M-au familiarizat cu un stil de a povesti care îmi era străin și am început să mă întreb dacă nu cumva, în adâncul meu, eram și eu un povestitor. Mi-au pregătit terenul pentru a produce filme ca *Sirena îndrăgostită* și *Apollo 13*, *Gangster american*, *Vis împlinit* și *O minte sclipitoare*.

S-a mai întâmplat ceva în timpul aceluși an cât am lucrat la Juridic și care este la fel de important. În acel an am început să apreciez efectiv adevărata putere a curiozității.

Dacă ați crescut în anii 1950 sau 1960, vă amintiți cum curiozitatea nu era considerată o calitate. În sălile de clasă ordonate și disciplinate din epoca Eisenhower, curiozitatea era mai degrabă iritantă. Desigur, știam că eram curios, dar era ca și cum aș fi purtat ochelari. Era un lucru pe care oamenii îl remarcău, dar nu m-a ajutat să fiu selecționat în echipele sportive și nu m-a ajutat nici cu fetele.

În primul an la Warner Brothers, mi-am dat seama că acea curiozitate a mea era mai mult decât o calitate a personalității mele. Era arma mea secretă. Suficient de bună ca să fiu ales în echipă – avea să se dovedească eficient pentru a deveni căpitan de echipă – și chiar pentru a avea succes la fete.

*

Curiozitatea pare foarte simplă. Aproape inocentă.

Labradorul retriever are o curiozitate încântătoare. Delfinii au o curiozitate jucăușă, neastâmpărată. Un copil de doi ani care cotrobăie prin dulapurile din bucătărie are o curiozitate exuberantă – și e încântat de distracția gălăgioasă pe care i-o oferă curiozitatea lui. Fiecare persoană care scrie ceva pe motorul de căutare Google și apoi apasă ENTER este curioasă în privința *unui lucru* – și aceasta se întâmplă de 4 milioane de ori pe minut, în fiecare minut din fiecare zi.⁵

Dar curiozitatea are o putere ascunsă, pe care de cele mai multe ori o trecem cu vederea.

Curiozitatea este scânteia care declanșează flirtul – într-un bar, la o petrecere, într-o sală de curs de economie. Iar curiozitatea, în ultimă instanță, alimentează idilele și cele mai bune relații ale noastre – de căsătorie, de prietenie, dintre părinți și copii. Curiozitatea de a pune o întrebare simplă – „Cum ți-a mers astăzi?” sau „Cum te simți?” –, de a asculta răspunsul și de a pune următoarea întrebare.

Curiozitatea poate părea în același timp presantă și trivială. Cine l-a împușcat pe J.R.? Cum se va sfârși *Breaking Bad*? Care sunt numerele câștigătoare de la cel mai mare pot din istoria

loteriei? Aceste întrebări par a avea o forță obsesivă – până în momentul în care primim răspunsul. Odată curiozitatea satisfăcută, întrebarea în sine se dezumflă. *Dallas* este exemplul perfect: cine l-a împușcat, *cu adevărat*, pe J.R.? Dacă erai prin preajmă în anii 1980, vă este familiară întrebarea, dar s-ar putea să nu vă mai amintiți răspunsul.⁶

Există foarte multe cazuri în care urgența se dovedește, bineînțeles, justificabilă, și când satisfacerea curiozității inițiale declanșează alte întrebări. Efortul de a decoda genomul uman s-a transformat într-o competiție cu mize extrem de mari între două echipe de oameni de știință. Și, odată genomul descifrat, rezultatele au deschis o mie de piste pentru curiozitatea științifică și medicală.

Calitatea multor experiențe obișnuite se învâрте deseori în jurul curiozității. Când cumpărați un televizor nou, aparatul pe care îl veți duce acasă în final și cât de mult vă va plăcea el depind foarte mult de un vânzător curios: suficient de curios în privința televizoarelor pentru a le prezenta bine, suficient de curios în privința nevoilor și a obiceiurilor dumneavoastră de urmărire a programelor, pentru a-și da seama de ce televizor aveți nevoie.

De fapt, acesta este un exemplu perfect de curiozitate camuflată.

La o astfel de întâlnire, catalogăm vânzătorul drept „bun” sau „prost”. Un vânzător prost încearcă în mod agresiv să ne vândă ceva ce nu ne dorim ori nu înțelegem sau ne va arăta, pur și simplu, televizoarele de vânzare, recitându-ne cu indiferență lista caracteristicilor afișate sub fiecare produs. Dar ingredientul-cheie în ambele cazuri este curiozitatea – despre client și despre produse.

Curiozitatea se ascunde în acest fel aproape oriunde priviți – prezența sau absența ei dovedindu-se a fi ingredientul magic într-o mulțime de locuri surprinzătoare. Cheia pentru descifrarea misterelor genetice ale umanității: curiozitatea. Cheia pentru a furniza servicii de calitate decentă clienților: curiozitatea.

Dacă sunteți la o plictisitoare cină de afaceri, curiozitatea vă poate salva.

Dacă sunteți plictisiți de cariera dumneavoastră, curiozitatea vă poate salva.

Dacă vă simțiți lipsiți de creativitate sau demotivați, curiozitatea poate fi remediul.

Ea vă poate ajuta să vă folosiți mânia sau frustrarea în mod constructiv.

Ea vă poate da curaj.

Curiozitatea poate adăuga culoare vieții și vă poate duce mult dincolo de culoare – vă poate îmbogăți sentimentele de siguranță, încredere și stare de bine.

Dar, bineînțeles, nu face nimic din toate acestea de una singură.

Deși labradorul retriever este o rasă extrem de curioasă, nici un labrador nu a decodat genomul sau a obținut o slujbă bună. Își pierde interesul destul de repede.

Pentru a fi eficient, curiozitatea trebuie asociată cu cel puțin alte două trăsături-cheie. În primul rând, capacitatea de a da atenție răspunsurilor primite la întrebări – de fapt, trebuie să absorbiți ceea ce a constituit obiectul curiozității. Toți cunoaștem persoane care pun întrebări foarte bune, care par implicate și motivate când vorbesc și pun întrebările respective, dar care privesc în gol în momentul în care vine timpul să le răspundeți.

Cea de a doua trăsătură este disponibilitatea de a acționa. Fără îndoială, curiozitatea a constituit sursa de inspirație pentru cei care s-au gândit că putem zbura până la Lună, dar ea nu a organizat sutele de mii de oameni, nu a furnizat miliardele de dolari și hotărârea de a învinge eșecurile și dezastrele și de a o transforma în realitate. Curiozitatea poate inspira viziunea inițială – o misiune pe Lună sau un film, în cazul acesta. Ea ne poate realimenta inspirația când suntem cu moralul la pământ – iată, aceasta este direcția în care ne îndreptăm! Dar, la un moment dat, în drum spre Lună sau spre cinematograful, munca devine tot mai grea, obstacolele tot mai dese, frustrarea se acumulează și atunci aveți nevoie de hotărâre.

Sper să realizez trei lucruri cu această carte: vreau să vă fac conștienți de valoarea și puterea curiozității; vreau să vă arăt toate modurile în care eu o folosesc, sperând că vă voi inspira să o puneți la încercare în viața de zi cu zi; și vreau să încep o conversație la un nivel mult mai extins despre motivul pentru care o calitate atât de importantă este atât de puțin apreciată, predată altora și cultivată în zilele noastre.

Pentru o trăsătură cu un asemenea potențial de putere, curiozitatea însăși nu pare complicată. Psihologii definesc curiozitatea ca „dorința de a cunoaște“. Atât. Și acea definiție corespunde bunului-simț. „Dorința de a ști“, bineînțeles, înseamnă a căuta informație. Curiozitatea începe ca un impuls, un îndemn, dar se concretizează drept ceva mai activ, mai minuțios: o întrebare.

Acest spirit iscoditor pare intrinsec în noi, la fel ca foamea sau setea. Un copil pune o serie de întrebări aparent nevinovate: De ce este cerul albastru? Până unde se duce albastrul? Unde se duce albastrul noaptea? În loc de răspunsuri (majoritatea adulților, inclusiv eu, nu pot explica de ce este cerul albastru), copilul poate primi o replică indiferentă, ușor superioară, cum ar fi: „Ce fetiță curioasă!“⁷

Pentru unii, astfel de întrebări par adevărate provocări, mai ales atunci când nu cunosc răspunsurile. În loc să răspundă la întrebări, adulții își manifestă autoritatea, nedându-le importanță. Adulți fiind, curiozitatea ne poate face să ne simțim ușor inadecvați sau nerăbdători – aceasta este experiența părintelui care nu știe de ce este cerul albastru, experiența învățătorului care încearcă să-și țină lecția fără să fie perturbat.

Fetița rămâne nu doar fără răspunsuri, dar și cu puternica impresie că a pune întrebări – nevinovate sau șocante – deseori poate fi privit ca obrăznicie.

Nu este deloc surprinzător.

În zilele noastre, nimeni nu spune direct ceva rău despre curiozitate. Dar, dacă vă uitați atent, curiozitatea nu este nici elogiată și cultivată, nu este nici protejată și încurajată. Și nu doar pentru că ea este nepotrivită. Curiozitatea poate

fi periculoasă. Curiozitatea nu este doar obraznică, ea este rebelă. Este revoluționară.

Copilul care se simte liber să întrebe de ce este cerul albastru devine adultul care pune întrebări și mai perturbatoare: de ce eu sunt servitorul, iar tu, regele? Soarele chiar se rotește în jurul Pământului? De ce oamenii cu piele neagră sunt sclavii, iar cei cu piele albă stăpânii lor?

Cât de amenințătoare este curiozitatea?

Ca să aflați, tot ce trebuie să faceți este să priviți în Biblie. Prima istorisire din Biblie, după Creație, prima povestire care implică oameni este despre curiozitate. Povestea cu Adam, Eva, șarpele și copacul nu se sfârșește bine pentru curioși.

Dumnezeu îi spune explicit lui Adam: „Din toți pomii din rai poți să mănânci, iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit!“⁸

Șarpele este cel care sugerează punerea la încercare a interdicției lui Dumnezeu. Începe prin a-i adresa chiar el o întrebare Evei: Există vreun pom al cărui fruct Dumnezeu l-a interzis? Da, spune Eva, pomul din mijlocul grădinii – nu avem voie să mâncăm fructele lui, nu avem voie nici să îl atingem, altfel vom muri.

Eva cunoaște regulile atât de bine, încât le mai înfrumusețează puțin: nici măcar să nu atingem pomul.

Șarpele răspunde cu ceea ce este, cu siguranță, cea mai impasibilă bravadă din istorie – netemător de cunoașterea binelui și răului sau de Dumnezeu. El îi spune Evei: „Nu, nu veți muri! Dar Dumnezeu știe că în ziua când veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul.“⁹ Șarpele o apelează direct la curiozitatea Evei. Nu știi nici măcar ce anume nu știi, îi spune șarpele. Cu o mușcătură din fructul oprit, vei vedea lumea într-un mod complet diferit.

Eva se duce la pom și descoperă că „rodul pomului este bun de mâncat și plăcut ochilor la vedere și vrednic de dorit, pentru că dă știință“.¹⁰

Culege un fruct, ia o mușcătură și îl dă lui Adam, care mușcă și el. „Atunci li s-au deschis ochii la amândoi.“¹¹

Cunoașterea nu a fost niciodată atât de ușor de accesat și nici atât de greu de câștigat în final. Este puțin spus că Dumnezeu s-a mâniat. Pedepsa pentru cunoașterea binelui și răului este nefericirea Evei și a lui Adam și a noastră a tuturor, pentru totdeauna: durererile nașterii pentru Eva, truda neîntreruptă în procurarea hranei, pentru Adam. Și, desigur, alungarea din grădină.

Această parabolă nu putea fi mai directă: curiozitatea produce suferință. Într-adevăr, morala poveștii se adresează direct auditoriului: oricare ți-ar fi durerea în care te zbați acum, cititorule, ea a fost cauzată de Adam, de Eva, de șarpe și de curiozitatea lor rebelă.

Deci așa stau lucrurile. Prima istorisire din opera fundamentală a civilizației occidentale – chiar cea dintâi! – este despre curiozitate, iar mesajul ei este: Nu puneți întrebări. Nu căutați cunoașterea pe cont propriu – lăsați asta în seama celor puși să o facă. Cunoașterea duce doar la mizerie. Barbara Benedict este profesor la Colegiul Sf. Treime din Hartford și cercetătoare a secolului al XVIII-lea, care a studiat ani întregi atitudinea față de curiozitate în acea perioadă, când cercetarea științifică încerca să depășească religia ca modalitate de a înțelege lumea.

Ea spune că povestea despre Adam și Eva este un avertisment. „Ești sclav, pentru că Dumnezeu a spus că tu trebuie să fii sclav. Eu sunt rege, fiindcă Dumnezeu a spus că eu trebuie să fiu rege. Să nu pui nici o întrebare despre aceasta.» Povești precum cea despre Adam și Eva“, ne spune Benedict, „reflectă nevoia culturilor și a civilizațiilor de a menține statu-quo-ul. «Lucrurile sunt așa cum sunt, fiindcă așa este corect.» Această atitudine este foarte întâlnită în rândul conducătorilor și al celor ce controlează informația.” Și așa a fost de la Grădina Edenului până la administrația Obama.

Curiozitatea continuă să nu fie respectată. Trăim într-o epocă în care, dacă ești dispus să cauți, toată cunoștința din lume este disponibilă pe smartphone, dar prejudecata împotriva curiozității este încă foarte răspândită în cultura noastră.

Sala de clasă ar trebui să fie o pepinieră a întrebărilor, un loc unde întrebările sunt cultivate, unde înveți atât cum pui întrebări, cât și cum vânezi răspunsurile. Unele clase chiar sunt așa. Dar, în fapt, curiozitatea este deseori tratată în școală cu același respect cu care a fost tratată în Grădina Edenului. Mai ales, odată cu recenta proliferare a testelor standardizate, întrebările pot submina respectarea oarbă a planului de lecție din ziua respectivă; uneori profesorii nu cunosc ei înșiși răspunsurile. Este exact opusul a ceea ce ați spera, dar curiozitatea autentică clasei a VII-a tipică nu este cultivată – fiindcă este nepotrivită și deranjează desfășurarea disciplinată a orei.

Situația este ceva mai bună în birourile și la locurile de muncă unde majoritatea adulților își petrec viața. Desigur, programatorii, cercetătorii din domeniul farmaceutic sau profesorii universitari sunt încurajați să fie curioși, fiindcă aceasta face parte din slujba lor. Dar dacă asistenta medicală din spital și funcționarul bancar devin curioși și încep să pună întrebări despre cum merg treburile în instituția lor? În afara câtorva locuri cu adevărat de excepție, cum sunt Google, IBM sau Corning, curiozitatea nu este bine-venită, este chiar văzută ca nesupunere. Un comportament adecvat – fie că aveți paisprezece ani sau patruzeci și cinci – nu include curiozitatea.

Însuși cuvântul „curios“ rămâne ciudat de anti-curios. Toți pretindem că o persoană curioasă este o încântare, desigur. Dar, când descriem un obiect folosindu-ne de adjectivul „curios“, vrem să spunem că este o nepotrivire, ceva puțin ciudat, ceva care iese din normalitate. Și, când cineva răspunde la o întrebare cu o înclinare a capului și cu afirmația: „Aceasta este o întrebare curioasă“, el sigur vrea să spună că nu este o întrebare potrivită.

Iată un aspect remarcabil. Curiozitatea nu este doar un instrument extraordinar pentru a ne îmbunătăți viața și a ne spori fericirea, abilitatea de a câștiga o slujbă excelentă sau un partener de viață minunat. Ea este cheia pentru a obține lucrurile despre care spunem că le prețuim cel mai mult în lumea modernă: independență, autodeterminare, autoguvernare, autoperfecționare. Curiozitatea este calea spre libertatea însăși.

Abilitatea de a pune o întrebare implică două lucruri: libertatea de a căuta răspunsul și abilitatea de a pune autoritatea sub semnul întrebării, de a întreba: „De ce ești tu la conducere?”

Curiozitatea este, în sine, o formă de putere și, de asemenea, o formă de curaj.

*

Am fost un băiețel durduliu și așa am rămas și în adolescență. Când am absolvit colegiul, aveam șunci pe talie. Eram tachinat pe plajă. Arătam pufos, atât îmbrăcat, cât și dezbrăcat.

Am decis că nu voiam să mai arăt așa. La vârsta de douăzeci și doi de ani, mi-am schimbat dieta și am început un program de exerciții fizice – o adevărată disciplină. Săream coarda în fiecare zi, două sute de sărituri pe minut, treizeci de minute pe zi, șapte zile pe săptămână. Șase mii de sărituri pe zi, timp de doisprezece ani. Treptat, trupul meu s-a schimbat, iar șuncile s-au topit.

Nu m-am străduit să mă umplu de mușchi. Și nu arăt ca o vedetă de cinema. Dar nici nu arăt așa cum vă imaginați că arată un producător de filme. Am un stil propriu, oarecum excentric. Port adidași la lucru, îmi ung părul cu gel ca să îmi stea zbârlit și am un zâmbet larg.

Iar în prezent, încă fac sport de patru sau cinci ori pe săptămână, de obicei primul lucru după ce mă trezesc, de cele mai multe ori înainte de șase dimineața, ca să fiu sigur că am timp. (Nu mai sar coarda pentru că, până la urmă, mi-am rupt ambele tendoane ale lui Ahile.) Am șaiszeci și trei de ani și, în ultimii patruzeci de ani, n-am mai redevenit niciodată pufos.

Am luat o hotărâre și am transformat-o în obicei, într-o parte din felul în care îmi trăiesc fiecare zi.

Am făcut același lucru cu curiozitatea.

Treptat, începând cu prima mea slujbă în departamentul Juridic la Warner Bros., am introdus curiozitatea în rutina mea zilnică în mod conștient.

Am explicat deja primul pas pe care l-am făcut, acela de a insista să mă întâlnesc cu toți cei cărora trebuia să le livrez

contractele. Două lucruri am învățat din acest succes. În primul rând, oamenii – chiar și cei faimoși și puternici – sunt fericiți să vorbească, mai ales despre ei înșiși și munca lor; în al doilea rând, este de mare ajutor să ai chiar și un mic pretext pentru a vorbi cu ei.

Un pretext a fost replica mea: „Trebuie să îi înmânez personal aceste documente” –, care a funcționat pentru mine, a funcționat pentru secretare, a funcționat chiar și pentru cei pe care îi vizitam. „Trebuie să mi le înmâneze personal, desigur.”

După câteva luni de la angajarea mea la Warner Bros., un vicepreședinte executiv al studioului a fost concediat. Îmi amintesc cum i-au răzuit numele de pe ușa biroului.

Biroul lui era spațios, avea ferestre, două secretare și, cel mai important, se afla chiar lângă birourile conducerii – pe care eu le numeam birourile „regale” –, unde lucrau președintele Warner Bros., președintele Consiliului Director și vicepreședintele lui.

Mi-am întrebant șeful, pe Peter Knecht, dacă aş putea folosi biroul vicepreședintelui câtă vreme era neocupat.

„Sigur”, a răspuns Knecht, „o să aranjez eu”.

Biroul cel nou a schimbat totul. Exact ca atunci când purtați hainele potrivite ocaziei – când purtați costum, vă simțiți mai încrezători, vă simțiți adulți –, faptul de a merge să lucrez în acel birou adevărat mi-a schimbat perspectiva. Dintr-odată, m-am simțit ca și cum dețineam o proprietate, aveam propria mea franciză.

La sfârșitul anilor 1960 și 1970, era o perioadă extraordinară pentru a lucra în showbizul de la Hollywood, iar „birourile regale” erau ocupate de trei dintre cei mai importanți și creativi oameni ai epocii – Frank Wells, președintele companiei Warner Bros., care a preluat apoi și conducerea de la Disney; Ted Ashley, care nu a fost un nume cunoscut, dar, ca președinte al Consiliului Director al Warner, a readus energia și succesul în companie; și John Calley, vicepreședintele Consiliului Director al Warner, care a fost un producător legendar, un soi de intelectual al Hollywoodului, o forță creatoare și, fără îndoială, un personaj excentric.